

DE BETEKENIS VAN SPINNEN IN DE INTERNATIONALE NATUURBESCHERMING

P. J. van Helsdingen

Natuurhistorisch Museum, Leiden

ABSTRACT

The European Invertebrate Survey has completed a contract for the Council of Europe in Strasbourg for proposing new invertebrates to be put on the Appendices of the Bern Convention. The proposal includes several spiders, a group of organisms neglected so far with the exception of *Macrothele calpeiana* (Lucas). Spiders were not attractive and did not appeal to the general public. Decisions on the proposal still have to be taken, so the names of the species cannot be revealed yet.

Het begon met bijzondere planten, zeldzame vogelsoorten en bedreigde zoogdieren. Planten kregen in ons land altijd ruim aandacht, zeker als ze bijzonder mooi waren, zoals orchideeën, of een interessante levenswijze hadden, zoals vleesetende planten. Menigeen brak een lans voor hun bescherming. Vogels en zoogdieren hadden te lijden van jacht in allerlei vormen (eieren rapen, strikken, schieten) en om uiteenlopende redenen (consumptie, veren en vacht, bestrijding van schade, voor het plezier). Vogels werden beschermd door de Vogelwet, maar soms weer vogelvrij via de Jachtwet. De grotere zoogdieren stonden eveneens in de Jachtwet. Pas bij het inwerkingtreden van de Natuurbeschermingswet werd een groter aantal dieren beter beschermd. Er werden ook wat ongewervelde dieren in de wet opgenomen, voornamelijk insecten. Bij een latere uitbreiding van de soortenlijsten kwamen er meer insecten op te staan, maar spinnen waren nooit aan de orde.

In Europa bestaan verschillende internationale verdragen voor het beschermen van biotopen en organismen. Eén daarvan is de Conventie van Bern, welke dient voor de bescherming van een groot aantal plant- en diersoorten en hun leefmilieus. Ik zal U de uitleg besparen waarom, maar alle plant- en diersoorten die op de Appendices van de Conventie van Bern worden genoemd komen automatisch ook op de lijsten van de Habitat Richtlijn, een ander Europese overeenkomst die het beschermen van "habitats", planten en dieren ten doel heeft. Een enkel dier is wel in de Conventie van Bern opgenomen maar niet in de Habitat Richtlijn, en daar bestaat een eenvoudige verklaring voor. De Conventie van Bern is een product van de Raad van Europa, die een groter aantal landen bij haar werkzaamheden betreft dan de Europese Unie. Een organisme dat alleen voorkomt in een land dat niet meedoet aan de Europese Unie maar wel deelneemt aan de Raad van Europa, is van geen belang voor de EU en men zal daarom in de Habitat Richtlijn tevergeefs naar dat organisme zoeken.

Voor de Conventie van Bern (de Habitat Richtlijn kwam pas later tot stand) gold hetzelfde als in Nederland: eerst planten, vogels, zoogdieren, reptielen en amfibieën, terwijl de ongewervelden pas later volgden. De eerste reeks van ongewervelde dieren bestond voornamelijk uit insecten, vooral vlinders en libellen. Er zat één spin bij, *Macrothele calpeiana* (Lucas), een mygalomorf uit Zuid-Spanje en Noord-Afrika. Eén spin, daar bleef het voorlopig bij, en een goede keus was het beslist niet, zoals Arthur Decae en ik indertijd hebben aangetoond.

Dit jaar, 1997, verwierf de European Invertebrate Survey de opdracht uit Straatsburg om nieuwe soorten ongewervelden aan de lijsten van de Conventie van Bern toe te voegen, althans een voorstel daarvoor te doen. Wij moesten ons enigszins beperken in het aantal diergroepen en soorten, maar er zitten in ieder geval een twintigtal spinnen en schorpioenen bij. Spinnen zijn nu dus werkelijk beschermenswaardig geworden! Wie had dat ooit gedacht. Eén van de criteria voor het opnemen van een soort in zulke internationale verdragen was eigenlijk steeds "mooi" of "aaibaar". Na lang aandringen, vooral ook door de European Invertebrate Survey, is men eindelijk gaan inzien dat het gaat om de rol van organismen in oecosystemen, om de overlevingskansen van habitats, en niet om mooi of lelijk, aardig of eng. Het conceptplan ligt nu bij de secretaris van het "Standing Committee for the Bern Convention". Ik mag nu nog niet vertellen welke soorten op de lijst zijn beland, want de besluiten moeten nog worden genomen. Gemakkelijk was de selectie in ieder geval niet. En het zijn er ook nog te weinig! Maar een eerste stap is in ieder geval gezet.

○○○○○○○○